

Cserba Júlia

# Aranyember

## Marc Quinn londoni műtermében

Amikor néhány évvel ezelőtt a Louvre állandó kiállításának termeiben, az egyiptomi és görög szobrok vagy a klasszikus mesterek festményei társaságában, először mutattak be kortárs alkotásokat, talán még maguk az ötlet kitalálói sem gondolták, hogy ezzel divatot teremtenek, és ma már senki sem csodálkozik, amikor a versailles-i kastélyban Jeff Koons, vagy mint jelenleg a British Múzeumban, az YBA (Young British Artists) munkáit látja. Az idei FIAC-on pedig, amint azt a Galerie Hopkins-Custot ígéri, már galériákban is találkozhatunk ezzel a jelenséggel.<sup>1</sup> A Párizs egyik lelegegánsabb negyedében, az avenue Matignonon működő Galerie Hopkins-Custot 1984-ben Paul Signac akvarelljeiből rendezte meg nyitókiállítását, ezzel is jelezve, hogy a tizenkilencedik század második és a huszadik század első felének művészetével kíván foglalkozni. Időszakos kiállításain és állandó kínálatában többek között Manet, Monet, Sisley, Pissarro, Bonnard, Maurice Denis, Vuillard, Picasso, Matisse, Chagall, Léger, Dubuffet és Dufy alkotásai szerepelnek, de az utóbbi években már Warhol, Hockney, Basquiat, Szafran és Soulages képei is megjelentek falain. Ezúttal pedig a FIAC-on, első részvételük alkalmából, az angol MARC QUINN által választott alkotások, köztük Giacometti, Brancusi, Picasso művei, és a negyvenes éveik elején járó művész szobrai közti dialógus létrehozására vállalkoznak. Abban a megtiszteltetésben lehetett részem, hogy a kiállításra szánt alkotásait Marc Quinn londoni műtermében megtekinthettem. Az íróasztal mögött ülő titkár-

1 Az írás a FIAC megnyitása előtt készült.

Marc Quinn  
© Fotó: Cserba Júlia



MARC QUINN  
Alison Lapper Pregnant, 2005, festett bronz, 80 × 23,8 × 50 cm  
(Trafalgar téren felállított szobor makettje)  
© Marc Quinn, Courtesy Galerie Hopkins-Custot, Paris

nő és a nagy gonddal elrendezett alkotások látván azt gondolnánk, hogy egy galériába léptünk be, de amikor az alsó szintre érünk, motívumként szolgáló, szétszóró fotók, festékek garmada, földön fekvő rajzok és a munkaasztalon hagyott színes nyomok mutatják, hogy valóban egy műteremben vagyunk.

Teát kortyolgat, de vendégeit eszébe sem jut megkínálni, úgy tűnik, nem vagyunk egyenrangúak: az újságíró is csak egy azok közül, akik a keze alá dolgoznak. A Young British Artists egyik legsikeresebb képviselője, Marc Quinn igen gyorsan találkozott a sikerrel, rövid idő alatt tehető gyűjtők keresett művészévé vált (egyik legfontosabb gyűjtője Elton John), munkáinak pénzben mért értéke napról-napra nő. Korunknak azon művészei közé tartozik, akik valóságos vállalatvezetők: nem tanítványai, hanem alkalmazottai vannak, és a munkafolyamatoknak éppoly gondos felügyelője, mint cége pénzügyi eredményének. Az asztalt újságok halmaza lepi el, a bulvárlapoktól a Financial Times-ig. Valamennyi mai szám, valamennyiben ott szerepel a British Múzeumban kiállított *Siren* fotója. Rosszul leplezett elégedettséggel igyekszik vendégei figyelmét felhívni rá. Mi inkább a műteremmel kezdünk ismerkedni.

Átgondoltan elrendezett saját alkotásai közé néhány, a mai Pakisztán területéről származó Gandhara-szobor vegyül, amelyek, ahogy elárulta, azért állnak annyira közel hozzá, mert az indiai és a görög kultúra keveredik bennük. Elsőként egy súlyos testi elváltozás-

ban, phocoméliában szenvedő szerelmespárt ábrázoló márványszobor előtt időzöm el. Meghökkenítő, megindító, felkavaró. „Nekem nincs semmilyen fizikai fogyatékoságom, de a témán dolgozva fedeztem fel, hogy mennyire hiányzik a rendhagyó test a közéletből és a médiából.” – mondja.

Marc Quinnt leginkább provokatív szobrai tették ismertté, azok közül is elsősorban az *Alison Lapper Enceinte*, amelyik néhány évvel ezelőtt, 18 hónapon át, a Trafalgar Square egyik oszlopát foglalta el. A három és fél méteres, egy tömbből kifaragott márványszobor a születési rendellenességgel, karok nélkül született Alison Lappert ábrázolta terhességének kilencedik hónapjában. „Nelson a múlt egyik hőse, aki meghódította a külső világot. Úgy gondolom, hogy napjaink hősei azok, akik a saját valóságukkal és a mások előítéleteivel képesek *megküzdeni*.” Quinn nyomorék testű embereket ábrázoló szobrait az idealizált testet dicsőítő görög-római szobrászat újra olvasataként foghatjuk fel. Olyan kérdéseket vet fel általuk, mint az ember belső, lelki élete és külső, testi megjelenése közötti konfliktus, saját és mások tökéletes vagy deformált testének elfogadása, elvetése, civilizált kultúránk esztétikai normái.

A sarokban imádkozó csontváz térdel, odébb szeretkező csontvázpár fekszik a földön. Egy másik rendhagyó szobrát, a *Portrait of Marc Cazotte*-ot juttatják eszembe. Ez esetben is egy csontvázat öntött bronzba, egy olyan ember, a 18-ik században élt francia Marc Cazotte csontvázat, aki ugyancsak phocoméliában szenvedett. „Egy 18. századi orvosi könyvben bukkantam a Marc Cazotte csontvázat ábrázoló rézkarcra, és azért fogott meg annyira, mert olyan volt számomra, mintha az addigi modelljeim röntgenképe lenne.”

Az egyik falat, teljes hosszában, egy készülőben lévő, izgalmas rajzsorozat foglalja el, amit Quinn érthető módon még nem enged fotózni. Egy másik falon a FIAC-ra várakozó nagyméretű, harsány színektől, virágok kavalkádjától súlyos festmény, a *Flower Paintings*-sorozat egyik legfrissebb darabja vonja magára a figyelmet. Az eddig leírtak után meglepőnek tűnhet a téma, de ha végigtekintünk Quinn korábbi munkáin (a hetvenöt virágfajtából kevert ADN-kert, az orvosi Nobel-díjas sir John Sulston ADN-portréja, saját lefagyasztott véréből mintázott önarcképe vagy gyereke születésekor megőrzött és lefagyasztott placenta-szobora), akkor kiderül, mennyire közel áll hozzá a tudomány, ezen belül is leginkább a genetika. „Csodálom a tudomány nyelvét, mert akárcsak a művészet, megvilágítja előttünk a világ rejtélyeit.” Ugyanakkor aggasztja a tudomány vívmányainak, így a génmanipulációnak nem kellően átgondolt felhasználása, és az erre serkentő, egyre növekvő fogyasztói igény.



MARC QUINN műterme, részletek © Fotók: Cserba Júlia

MARC QUINN  
Siren, 2008, arany  
Statuephilia, British Mueum, 2008. október 4 – 2009. január 25.  
© <http://www.flickr.com/photos/erase/2912570949/sizes/o/>



De sem kritizálni, sem bírálni nem áll szándékában, egyszerűen csak tükröt kíván állítani kortársai elé. Virág- és gyümölcscsendéletein, de a *The Nurseries of El Dorado* című bronzszobrán is azért szerepelt túl szép, túl nagy, túl színes virágokat és olyan gyümölcsöket, amelyek eltérő származási helyük vagy az évszak miatt sohasem lehetnének egy időben egyszerre az asztalunkon, hogy felhívja a figyelmet a természetbe való beavatkozás túlkapásaira, és arra, hogy a túl tökéletes természet természetellenes. Elmélete tiszteletreméltó, magyarázata meggyőző, de a *The Nurseries of El Dorado* esetében, amelynek a FIAC-on egy színes és egy fehér változata is szerepel, a vizuális eredmény mégsem hat hitelesnek.

A galéria FIAC-kiállításának legnagyobb attrakciója a *Siren* fehérre festett bronzváltozata lesz, annak az aranyba öntött alkotásnak a kicsinyített mása, amit jelenleg a British Múzeumban<sup>2</sup> csodálhatnak meg az odalátogatók. A *Siren* a világhírű manókenről, Kate Mossról *Sphinx* címmel készített sorozat egyik darabja, és mint ahogy a többi, úgy ez is bonyolult jóga-pozícióban örökíti meg a modellt. (A fej mindig ugyanolyan, csak a testhelyzet különböző.) A kérdésre, hogy mi vezette őt arra, hogy kicsavarodott, természetellenes pózban ábrázolja Mosst, így válaszolt: „A Sphinx tulajdonképpen egy kitekert Vénusz, akit a látszat bűvöletében élő korunk számára hoztam létre. Valójában nem Kate Mosst ábrázolja, hanem csak a róla alkotott képet, és a kettő nagyon különbözik egymástól. Mindenki ismeri Kate külsejét, de mivel sohasem ad interjút, sohasem beszél nyilvánosan magáról, ez azt jelenti, hogy a igazából senki sem ismeri őt”, majd hozzátette: „Kate sokak számára a vallást helyettesíti, új istennő.” Hogy ebben mennyire igaza van, azt saját szemünkkel tapasztalhattuk a British Múzeumban. A szobor a Nereidák-terem közepén áll. Ahhoz, hogy odajussunk, keresztül kell mennünk az egyiptomi gyűjteménynek azon a termén, ahol a British Múzeum „Mona Lisája”, a Rozetta Kő áll. A látogatók nagy része most elsiet mellette, talán észre sem veszi, mert már távolról felcsillan a fény Kate Moss aranyba foglalt testén. Amennyiben Quinne az volt a célja a görög művészet remekei közt elhelyezett félmázsányi aranszoborral, hogy rámutasson a látványos pompa, a hivalkodó gazdagság hamis csillogására, akkor célt tévesztett, mivel a közönség, láthatóan, az Aranyborjúnak kijáró csodálattal adózik a drága műnek, ha viszont a népszerűséget kereste, akkor sikeres vállalkozást könyvelhet el.

<sup>2</sup> *A Statuephilia* (British Mueum, 2008. október 4 – 2009. január 25.) című időszakos kiállítás keretében, Damien Hirst, Antony Gormley, Ron Mueck, Tim Noble és Sue Webster munkáival együtt szerepel.

Szántó Ildikó

## Tárgyak, melyek helyén semminek sem kellene lennie

***Density of time.*  
Tatiana Trouvé kiállítása**

• Galerie Johann König, Berlin  
• 2008. május 2 – június 14.

„Proust azt írta egyszer, hogy a valóság csak egy elmében, egy tudatban alakulhat ki. Ez az én meggyőződésem is: nem szabad azt hinnünk, hogy a valóság az valami, ami megesis velünk.” (Tatiana Trouvé)<sup>1</sup>

„A valóság sosem több, mint az ismeretlenbe vezető út kezdő szakasza, amelyen nem juthatunk messzire.” (Marcel Proust)<sup>2</sup>

Tatiana Trouvé 1968-ban született az olaszországi Cozensában, jelenleg Párizsban él. Munkái az elmúlt évben olyan rangos kiállításokon voltak láthatók, mint a Christine Macel és Daniel Birnbaum által összeállított *Airs de Paris* című tárlat,<sup>3</sup> vagy a Robert Storr szervezte *Think with the Senses – Feel with the Mind* című kiállítás a velencei biennálén.<sup>4</sup> 2008. júniusától a Marcel Duchamp<sup>5</sup> díj nyerteseként önálló kiállítással mutatkozott be a párizsi Centre Pompidou-ban. Trouvé elismertségét szemlélteti az is, hogy a riportjairól híres Hans Ulrich Obrist és a 2009-es Velencei Biennále kurátorának kinevezett Daniel Birnbaum is készített már vele interjút.<sup>6</sup> A berlini Johann König galéria azzal tüntette ki a művészt, hogy az ő munkáit állította ki az idei Gallery Weekendben.<sup>7</sup> A rendezvény alkalmából május első hétvégéjén harmincnégy berlini galéria meghosszabbított nyitvatartással és változatos felhozzalattal versengett a látogatók – illetve a vásárlók – kegyeiért. Ebben a versengésben Trouvé kiállítása jól illett a Johann König által képviselt *corporate identity*-be: ipari elemekből (fekete olajfestékekkel bevont gázpalackokból, rez- illetve műanyagcsövekből) készült munkáit mintha csak az iparcsarnokból galériává alakított termekre szabták volna.

<sup>1</sup> „Proust hat einmal geschrieben, dass die Realität sich nur in einem Geiste, in einem Bewusstsein formt. Das ist meine Überzeugung: man darf nicht glauben, die Realität sei etwas, das uns zustoßt.„ Tatiana Trouvé mondatát idézi Jens Emil Sennewald: *Allein im Raum, Mit Tatiana Trouvé im siebeneinhalften Stockwerk*. A cikket Johann König weboldaláról idézem: <http://www.johannkoenig.de/about/introduction.html> [2008. máj. 20.]. A francia eredetit sajnos nem idézi a szöveg, ezért itt egy másodszori fordítást közlök.

<sup>2</sup> Marcel Proust: *Az eltűnt idő nyomában, A fogoly lány*, Jancsó Júlia fordítása, Budapest 2001, 24. o.

<sup>3</sup> *Airs de Paris*, Centre Pompidou, Párizs, 2007. április 25 – augusztus 15.

<sup>4</sup> *Think with the Senses – Feel with the Mind*. Az 52. Velencei Képzőművészeti Biennále központi kiállítása, Velence, Olaszország, 2007. június 10 – november 21.

<sup>5</sup> A 2000-ben alapított Marcel Duchamp-díj a francia műgyűjtők és művészetpártolók egyesülete, az ADIAF-(Association for the International Diffusion of French Art) által kiírt díj. A díjról a <http://www.adiaf.com> weboldalon lehet tájékozódni.

<sup>6</sup> *Interview by Hans Ulrich Obrist*, in: Tatiana Trouvé, Djinns, Cneai, Chatou, 2005; Tatiana Trouvé entretien par Daniel Birnbaum, in: *Airs de Paris*, MNAM, Centre Pompidou, 2007. Mindkét riport olvasható a Johann König galéria weboldalán (l. fent).

<sup>7</sup> A 2008-as berlini Gallery Weekendet 2008. május 2-4. között rendezték meg. Ízelítőül három nagy galéria programja: a Jablonka Galerie-ben Nobuyoshi Araki fotográfiái voltak láthatóak, az Arndt & Partner Muntean és Rosenblum műveinek szentelt egy kiállítást, a Galerie Max Hetzlerben pedig Frank Nitsche, illetve Mona Hatoum műveit mutatták be. A nagy nevek ellenére mégis Tatiana Trouvé kiállítása nyújtotta számomra a legnagyobb élményt.